

Lapin ELY-keskus
Rovaniemi

20. 11. 2013

Dnro LAPELY/ 90/05.13.05/2013

Maahanmuuttosuunnitelma

Hyväksytty 11.11.2013

Voimaantulo 1.1.2014

1 Maahanmuutto

Muuttoliikkeeseen ja muuttajien määriin vaikuttavat maailman ja Suomen tapahtumat, erityisesti talouden ja työelämän kehitys. Työperusteisen maahanmuuton edistäminen on hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman keskeinen tavoite. Tavoitteena on korvata työmarkkinoilta poistuvaa työvoimaa, vahvistaa osaamispohjaa ja turvata ulkomaalaisten työntekijöiden mahdollisuudet kotoutumiseen, osallistumiseen, perheen oikeudenmukaiseen kohteluun ja syrjimättömyyteen. Työvoiman vapaan liikkuvuuden helpottumisen odotetaan lähivuosina lisäävän myös yrittäjien halukkuutta ulkomaalaisten palkkaamiseen.

Maakunnittaisten ennustelaskelmien pohjalta on arvioitu, että Lapissa asuu vuonna 2015 lähes 10 000 maahanmuuttajaa.

Lapin maahanmuuttostrategia on laadittu maakunnallisena monialaisena verkostoyhteistyönä, ja sen tavoitteena on linjata maahanmuuttoon ja kotouttamiseen liittyvää kehittämistyötä seuraavien viiden vuoden aikana. Strategian tavoitteena on

- linjata alueen maahanmuutto- ja kotouttamistyön kehittämistä vuoteen 2017
- edistää Lapissa asuvien maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä
- varautua kasvavaan maahanmuuttoon ja työvoiman rekrytointiin ulkomailta.

Strategian keskeisiä osa-alueita ovat työperäisen maahanmuuton edistäminen ja maahanmuuttajien kotoutumisen, kouluttautumisen ja työllistymisen edistäminen sekä monikulttuurisuuden ja syrjimättömyyden edistäminen. Kunnassa on käytössä kaikki strategiassa mainitut toimenpiteet, mutta yhä tarvitaan palvelujen kehittämistä, jotta maahanmuuttajien palvelutarpeet voidaan ottaa entistä paremmin huomioon.

Kunnanvaltuusto on 13.12.1999 hyväksynyt maahanmuuttajien kotouttamisohjelman, ja kotouttamisohjelma sisältyy myös tähän maahanmuutto-suunnitelmaan.

2 Kotoutumislaki

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) astui voimaan 1.9.2011. Sen mukaan kuntien tulee ottaa huomioon kaikki eri syistä Suomeen muuttaneet tai muuttavat henkilöt. Kotoutumisen kaksisuuntaisuutta tulee edistää, mikä edellyttää maahanmuuttajien ja kantäväestön vuorovaikutusta ja yhteistä toimintaa lisäävien toimien kehittämistä. Alkuvaiheen ohjaukseen ja neuvontaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan tulee huolehtia, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille ja että kotoutumislaisissa tarkoitetut palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisiksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Paikallisten viranomaisten tulee kehittää kotoutumista monialaisena yhteistyönä (31 §). Yhteistyöhön osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto) ja poliisi sekä kotouttamista edistäviä toimenpiteitä ja palveluita järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt. Kunta ja TE-toimisto vastaavat yhdessä kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä, niihin ohjaamisesta ja niiden seurannasta.

Kotoutumislaki (32 §) edellyttää, että kaikki kunnat laativat kotoutumisen edistämiseksi kotouttamisohjelman, joka

- hyväksytään kunnanvaltuustossa 31.12.2013 mennessä
- tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa
- otetaan huomioon kuntalain (365/1995) 65 § mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

3 Nykytilanne

Suomeen, Lappiin ja erityisesti Muonioon muutetaan perhesiteen, opiskelun tai työnteon perusteella. Tilastokeskuksen tietojen perusteella Muonio on Lapin toiseksi kansainvälinen kunta (liite nro 1).

Alueen vahvuuksia ovat

- vahva yhteisöllisyys
- pieneksi kunnaksi vahva ja hyvin verkostoitunut palvelurakenne
- eri toimijoiden perinteinen ja laaja-alainen yhteistyö
- entuudestaan toisensa tuntevat toimijat (helpottaa ja madaltaa yhteistyötä)
- turvallinen ja luonnonläheinen ympäristö.

Alueen heikkouksia ovat

- yhteisen kommunikointikielen puuttuminen
- pohjoinen ja syrjäinen sijainti
- heikot julkiset kulkuyhteydet
- sosiaalisten verkostojen muodostumisen hitaus.

Maahanmuuttotyön arvoja ovat

- lakien ja asetusten mukainen toiminta
- avoimuus ja läpinäkyvyys
- tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja ihmisarvon kunnioittaminen
- erilaisuuden suvaitseminen
- kaikista muoniolaisista huolen pitäminen.

Suunnitelmalla pyritään vaikuttamaan siis siihen, että seudulle tuleva maahanmuuttaja ja hänen perheensä kokevat itsensä tervetulleiksi ja löytävät helposti tarvitsemansa palvelut. Vaikuttamaan pyritään myös siihen, että he kokevat itsensä osaksi kansainvälistyvää työelämää ja tuntevat olevansa muoniolaisia ja kuuluvansa tänne.

4 Suunnitelman toimintalinjat ja tavoitteet

Kotoutumislaki velvoittaa kuntia, kunnassa asuvien maahanmuuttajien määrästä riippumatta, laatimaan kotouttamisohjelman. Sen tulee sisältää suunnitelma kotouttamista edistävästä ja tukevista toimenpiteistä, palveluista, yhteistyöstä ja vastuutahoista. Maahanmuutto- ja kotouttamistyön kehittämisen tavoitteita ovat:

Peruspalvelujen sujuvuus

- laadukkaat ja riittävät matalan kynnyksen neuvonta- ja ohjauspalvelut
- kotouttamispalvelut kotoutumislain mukaisia
- tarvetta vastaava maahanmuuttoviestintä
- koordinoitusti hoidetut maahanmuuttoasiat.

Elinkeino-, työ- ja koulutustoiminta

- perusopetusta vastaava taso kaikille
- suomen kielen nopea oppiminen
- tasavertaiset mahdollisuudet ammatilliseen koulutukseen
- yrittäjyyteen aktivoiminen
- työnantajien tukeminen maahanmuuttajien ja ulkomaisen työvoiman palkkaamisessa.

Kansalaisyhteiskunta

- monikulttuurinen kohtaamispaikka
- molemminpuolinen integraatio
- aktiivinen maahanmuuttajien osallistuminen.

Kotoutumiskoulutus

Keskeisin maahanmuuttajien kotoutumisväline on kotoutumiskoulutus. Sen tavoitteena on antaa aikuiselle maahanmuuttajalle sellaiset kielelliset, yhteiskunnalliset, kulttuuriset ja elämänhallintaan liittyvät valmiudet, joiden avulla hän pystyy selviytymään uudessa ympäristössään jokapäiväisen elämän tilanteissa.

5 Kotoutumisen edistäminen

Kotoutumista on vaikea määritellä ja sen vuoksi myös mitata. Ulkoisesti samassa tilanteessa toinen maahanmuuttajataustainen henkilö voi kokea olevansa hyvin kotoutunut, toinen taas ei koe kotoutuneensa lainkaan. Maahanmuuttajilla on erilaisia iästä, sosiaalisesta verkostosta, koulutuksesta ja aikaisemmasta roolista johtuvia kotoutumisen valmiuksia. Erittäin keskeistä on maahan muuttaneen henkilön motivaatio ja aktiivisuus tutustua suomalaiseen yhteiskuntaan.

Maahanmuuttajien kotouttamista yhteiskuntaan tehdään kaikilla elämänalueilla, joten kotoutumisen edistäminen ulottuu kaikkien viranomaisten vastuualueille. Kotouttamisen avainalueita ovat erityisesti asuminen, koulutus, päivähoito, sosiaalipalvelut, terveydenhuolto ja työvoimapalvelut. Viranomaisten ja maahanmuuttajien lisäksi merkittäviä toimijoita kotoutumisen kentällä ovat työmarkkinajärjestöt, poliittiset puolueet, tiedotusvälineet ja kolmannen sektorin toimijat.

6 Alkukartoitus

Kotoutumislain mukaan jokaisen julkisen tahon kanssa tekemisissä olevan maahanmuuttajan kanssa tulee käynnistää alkukartoitus kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoituspyynnöstä.

Kotoutumislain yhtenä tavoitteena on lisätä kotouttamisen vaikuttavuutta aloittamalla kotoutumista tukevat palvelut ja toimenpiteet mahdollisimman nopeasti maahantulon jälkeen. Palvelun nopean käynnistämisen takaamiseksi TE-toimiston tulee käynnistää kotoutumislain mukainen alkukartoitus niille maahanmuuttajille, jotka ovat työttömiä ja rekisteröityneet työnhakijaksi.

Alkukartoituksen perusteella TE-toimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman. Se on yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja ja edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Tässä TE-asiantuntija ja sosiaalitoimen maahanmuuttovastaava tekevät nopealla aikataululla pienryhmässä tiivistä yhteistyötä maahanmuuttajan parhaaksi.

Hyvin tehty ja suunniteltu alkukartoitus vaikuttaa siihen, kuinka nopeasti maahanmuuttaja pääsee juuri hänelle sopivaan koulutukseen tai muuhun toimenpiteeseen. Hyvin järjestetyssä alkukartoituksessa toteutuvat seuraavat kriteerit:

- Omakielisyyden merkitys on suuri (tulkkipalvelut käytettävissä).
- Arviointi edellyttää erityistä asiantuntemusta (moniammatillisuus).
- Alkukartoitus ei saa jäädä irralliseksi toimenpiteeksi.
- Alkukartoituksen järjestäminen tulee suunnitella asiakaslähtöisesti.
- Paikallisesti tai alueellisesti tulee sopia parhaiten soveltuvista alkukartoitusmalleista ja -käytännöistä.
- Alkukartoituksesta viestiminen tulee suunnitella huolella, jotta maahanmuuttaja ymmärtää alkukartoituksen sisällön oikein ja sen, että kartoituksen laadinnasta on hänelle oikeasti hyötyä.

Monikulttuurisessa ohjaus- ja neuvontatyössä on olennaista nähdä yksilöiden toiminta osana yhteisöä ja yhteiskuntaa ja samalla hahmottaa niitä tekijöitä, joiden avulla voidaan ymmärtää eri kulttuurien kohtaamista niin uuteen maahan ja sen kulttuuriin asettuvien ihmisten kuin siellä jo asuvien näkökulmastakin. Kulttuuriset kohtaamiset luovat aina jännitteitä mutta myös mahdollisuuksia.

Muut valtion ja kuntien virastot

Maistraatti ja poliisilaitos voivat omalta osaltaan tukea maahanmuuttajan kotoutumista, ja julkinen palveluntuotanto neuvoo ja ohjaa maahantuloon liittyvissä asioissa. Maahanmuuttajilla on kuntalaisena käytettävissään kunnan yleiset sosiaali- ja terveystyöpalvelut.

Eri valtion viranomaisten tehtävienjako on seuraava:

- Suomeen muuttava ilmoittautuu maistraattiin.
- Kela hoitaa Suomen sosiaaliturvaan kuuluvat asiat.
- Poliisilaitos neuvoo ulkomaalaisten oleskeluun liittyvissä luvissa.
- Paikallispoliisi ottaa vastaan oleskelulupahakemuksia.
- Maahanmuuttovirasto myöntää oleskelulupia.

Kasvatus- ja opetus

Sivistystoimi pyrkii omalla toimialallaan antamaan maahanmuuttajille valmiuksia toimia suomalaisen yhteiskunnan tasavertaisena jäsenenä ja pitää yllä omaa kulttuuri-identiteettiään. Varhaiskasvatus, päivähoito, esiopetus, perusopetus ja kansalaisopisto pyrkivät järjestämään toimintansa molemminpuolisen suvaitsevaisuuden vahvistamiseksi.

Suomenkielistä koulutusta järjestetään perusopetuksessa, ammatillisessa koulutuksessa ja kansalaisopistossa sekä työvoimakoulutuksena. Oppilaitosten vastuulla on sopia työnjaosta erilaisen ja eritasoisen suomen kielen ja kulttuurin opetuksesta.

TE-toimisto vastaa työvoimapalveluista

TE-toimisto vastaa maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista edistävästä ja tukevista työvoimapalveluista ja muista toimenpiteistä. TE-toimiston palvelumalli perustuu seuraavaan kolmeen palvelulinjaan: työnvälitys- ja yrityspalvelut, osaamisen kehittämisspalvelut ja tuetun työllistymisen palvelut. Maahanmuuttajien palvelut ovat osa normaalia TE-toimiston palvelua.

TE-toimistojen työnantajapalveluiden lähtökohtana on asiakkaan palvelutarpeen tunnistaminen ja ratkaisujen hakeminen. Mikäli työvoiman saatavuusongelmien lisääntyessä rekrytointitilanteissa TE-toimistolla ei ole osoittaa ammattitaitoisia työntekijöitä, yhtenä vaihtoehtona on ulkomainen työvoima. Palveluissa hyödynnetään EURES-työnvälityspalveluita ja selvitetään myös työnantajan mahdollisuudet saada työntekijöitä EU:n ulkopuolisista maista.

Kela

Suomen sosiaaliturvajärjestelmä perustuu maassa asumiseen. Joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta kaikilla Suomessa vakinaisesti asuvilla on oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturvaetuuksiin. Vakinaiseksi asumiseksi laskeaan esimerkiksi paluumuutto ja vähintään kahden vuoden työskentely Suomessa sekä avioliitto tai muu läheinen perhesuhde Suomessa vakinaisesti asuvaan henkilöön. Lisäksi vaaditaan, että oleskelulupa on myönnetty vähintään vuodeksi, jos henkilö on velvollinen oleskeluluvan hankkimaan.

Vakinaisesti Suomeen muuttavien tulee hakea Suomen sosiaaliturvan piiriin pääsyä Kelan lomakkeella (Y77), ja sosiaaliturvaan kuuluville annetaan kirjallinen päätös. – Myös Suomen sosiaaliturvaan kuulumisen voi tarkistaa Kelasta.

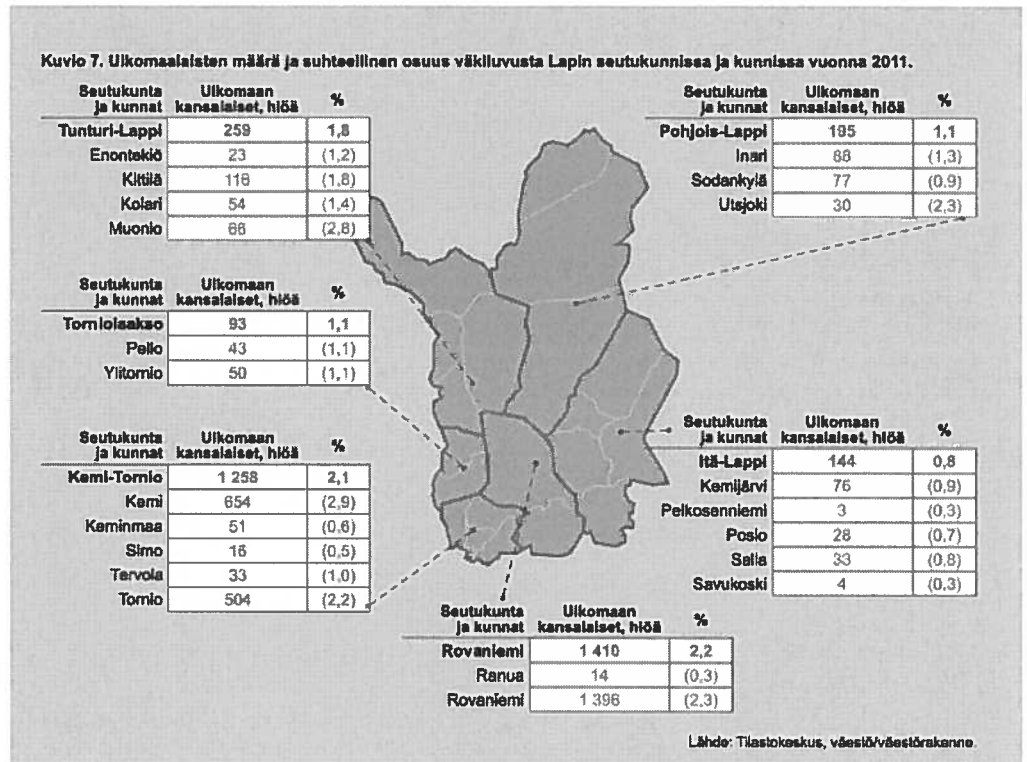
7 Yhteystiedot

Kunnan maahanmuuttovastaavana toimii sosiaalityöntekijä, ja eri toimijoiden yhteyshenkilöt ovat seuraavat:

– sivistystoimi	sivistysosaston päällikkö
– sosiaalitoimi	sosiaalityöntekijä
– terveystoimi	johtava lääkäri
– TE-toimisto	maahanmuuttovastaava

Ulkomaalaisten määrä ja suhteellinen osuus väkiluvusta Lapin seutukunnissa ja kunnissa vuonna 2011

•

Päivämäärä

Pykälä

11.11.2013

68

Muutoksenhakukielto ja sen peruste

— Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 91 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä kunnallisvalitusta.

 x Kuntalain 92 §:n mukaan valitusoikeus on kunnan jäsenellä.

